

Beschermde objecten, complexen en structuren

Landgoed Hoekelum

(bron: Rijksmonumentenlijst)

Maart 2013

Home Ede

Hoofdindex

Nr. Monumentenlijst RM514040 / 0
Adres Edeseweg 124
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving
Oorspronkelijke Functie buitenplaats
Type
Kadastraal Perceel Bennekom C 585
Overige percelen C/1418; C/799; C/798; C/1420;
 C/1345; C/806; C/807; C/1419;
 C/795; C/794, e.a.

Hoekelum - complex

Niveau Bescherming

rijks

Soort Bescherming

Historische Buitenplaats

Redengevende Omschrijving

Omschrijving complex (Edeseweg 120, Bennekom): HISTORISCHE BUITENPLAATS HOEKELUM.

De geschiedenis van de historische buitenplaats Hoekelum is traceerbaar tot in de 14de eeuw, in welke tijd het een leen van de hertog van Gelre was en als goed was verbonden met het erfelijke ambt van Jagermeester van de Veluwe en het Rijswald. In de 16de eeuw gaat het goed over van de Van Hoekelums op de familie van Poelwijk, waarna het in de komende eeuw regelmatig van eigenaar wisselt. In 1695 wordt Hessel van Lawick eigenaar van Hoekelum, waarna het goed zich enkele eeuwen in het bezit van de aan elkaar verwante families Lawick, Van Balveren en Van Wassenaer zal blijven. Een kaart uit 1678 geeft een beeld van de vrij simpele opzet van de buitenplaats. Van deze aanleg is de Laarse allee (Wageningse weg), die als dwarsas het gezicht vanuit het huis in oostelijke richting doorkruist, het enige element dat tegenwoordig nog bestaat.

Het HUIS HOEKELUM wordt omstreeks 1735, wanneer Hoekelum in het bezit is van Maria van Lawick, ingrijpend verbouwd en krijgt dan zijn rechthoekige grondslag, die het tot de verbouwing in 1911 zal houden.

De PARKAANLEG IN LANDSCHAPSSTIJL op Hoekelum vertoont in stilistisch opzicht een aanleg in vroege landschapsstijl in de trant van Jan David Zocher sr. en toevoegingen uit latere tijd. Het oeverprofiel rond de tot een vijverpartij vergraven slotgracht, de sterke accidentatie, het grillige verloop van de beek in het bos ten noordwesten van het huis met kleinschalige heuvelpartijen en IJSKELDER toont sterke verwantschap met laat 18de-eeuwse landschapsparken van grote buitenplaatsen op de Veluwe. Afgaande op deze stilistische kenmerken zou deze aanleg in landschapsstijl tot stand zijn gekomen in opdracht van Gerrit Willem van Balveren, sinds 1770 burgemeester van Nijmegen en gedeputeerde der Staten-Generaal. In ieder geval is zeker dat hij modernisering aan de buitenplaats tot stand heeft gebracht. In opdracht van Van Balveren werd in 1787 door de Oostenrijkse stucwerker Laurant Rief de grote zaal van het huis Hoekelum van stucdecoraties met allegorische voorstellingen, Italiaanse monumenten uit de klassieke oudheid en attributen van het buitenleven voorzien. Als zodanig is deze zaal zeer waarschijnlijk geïnspireerd op de even hiervoor tot stand gekomen grote zaal van de Veluwe buitenplaats Biljoen (Velp) in de periode dat door eigenaar Johan Frederik Willem van Spaen van Biljoen op Biljoen een grootscheepse aanleg in landschapsstijl werd gerealiseerd. Een relatie tussen Hoekelum en Biljoen was er in ieder geval in de 19de eeuw. In de stichtingssteen van huis Noordereng, het tweede hoofgebouw van Hoekelum, staat de inscriptie van Van Spaen's dochter. Van Balveren overlijdt in 1798 en laat Hoekelum na aan zijn in dat jaar 6 jaar oude dochter Cornélie, barones van Balveren. Zij huwt in 1819 met Otto baron van Wassenaer-van Catwijk, waarvan bekend is dat hij veel nieuwe ontginningen en aanplantingen op Hoekelum heeft laten uitvoeren. Deze werkzaamheden werden in 1859 door zijn vijf zonen gememoreerd door de oprichting van een hardstenen obelisk in het park. Gezien zijn betrokkenheid ligt het voor de hand te veronderstellen, dat hij de initiator van de grootscheepse aanleg in landschapsstijl is geweest, maar deze aanleg was omstreeks 1820 al enigszins ouderwets.

De ruime parkweide aan de westzijde van het huis met boomgroepen en afsluitende boscoullissen aan de overzijde van de Edese-weg met op de as van het huis gelegen smalle zichts en de ORNAMENTELE RONDBOOGBRUG MET IJZEREN LEUNINGEN even ten zuidwesten van huis Hoekelum zijn echter waarschijnlijk toevoegingen uit de tijd van Van Wassenaer. Ook het zicht vanuit Hoekelum op de aanleg rondom Noordereng met boomgroepen en parkweide dateert waarschijnlijk uit zijn tijd. Van Wassenaer liet HUIS NOORDERENG bouwen als tweede hoofgebouw, omstreeks 1849 na het overlijden van zijn vrouw, die huis Hoekelum naliet aan haar zoon Walraven Elias Johan van Wassenaer-van Catwijk tot Hoekelum. Noordereng ligt in zijn eigen parkaanleg, maar door een zichts op het huis en in het park van Hoekelum vormt het een geheel met de buitenplaats Hoekelum.

De in rustieke trant uitgevoerde oostgevel van het voormalige THEEHUISJE aan de Edeseweg, dat als 'point de vue' een belangrijke rol vervult in het gezicht vanaf de noordelijke oprijlaan dateert waarschijnlijk eveneens uit de tijd van Van Wassenaer. De erachter gebouwde dienstwoning dateert van omstreeks 1900.

Waarschijnlijk liet Van Wassenaer omstreeks 1850 ook het KOETSHUIS even terzijde van het Huis Hoekelum en de DIENSTWONING aan de zuidelijke oprijlaan bouwen.

Ook liet hij vermoedelijk halverwege de 19de eeuw de monumentale MOESTUINMUUR optrekken, die thans in deels geruïneerde staat verkeert.

Het BAKHUISJE bij de boerderij aan de ZW-zijde van het park dateert eveneens uit zijn periode. Na het overlijden van Otto baron van Wassenaer erfte zijn zoon Walraven Elias Johan van Wassenaer-van Catwijk tot Hoekelum, in 1858 getrouwd met Carolina barones van Balveren. Zij overlijdt 7 jaren na

de dood van haar echtgenoot, in 1912. Ook Otto van Wassenaer heeft op de buitenplaats een aantal vernieuwingen tot stand gebracht.

Even ten noordoosten van het huis werd omstreeks 1860 een ornamenteel houten PAVILJOEN in historiserende classicistische stijl opgetrokken aan de zuidoostzijde van het park. Het iets dichtter bij het huis gesitueerde KINDERHUISJE dateert uit 1900-1910.

Achter huis Noordereng liet hij omstreeks 1880 een nieuw KOETSHUIS met houtloods optrekken. In het aan de zuidwestzijde van het park gelegen bedrijfsgebouwen, waar het bakhuisje is gesitueerd liet hij rond 1875 een nieuwe STAL en omstreeks 1900 een nieuwe BOERDERIJ optrekken. Rond 1870-1880 werd Noordereng van een ijzeren wintertuin voorzien. In 1904 liet hij Noordereng vergroten en inwendig verbouwen, vermoedelijk voor eigen bewoning. Zijn zoon Karel Gerrit Willem baron van Wassenaer liet 6 jaar na de dood van zijn vader, in 1911, huis Hoekelum vergroten. Hierbij werden grote delen van het inwendige met stucdecoraties van Rief gesloopt. In grote trekken bleef alleen de hoofdopzet van het huis gehandhaafd, zij het dat deze naar alle zijden toe werd vergroot. De verbouwing vond plaats naar ontwerp van Hanrath en was in 1916 gereed. Met name aan de achterzijde van het huis verstoorde de door Hanrath geschapen massaliteit van het huis de relatie tussen het huis en de landschappelijke parkaanleg ter plekke. In deze periode bewoonde Karel van Wassenaer waarschijnlijk met zijn echtgenote Machtella barones van Lynden en zijn moeder huis Noordereng. In het begin van de jaren 90 van de 20ste eeuw werd aan de achterzijde van het huis een enorme zichtas gekapt, dat als historiserend element voor de aanleg van ondergeschikte betekenis is. Op de bij de omschrijving behorende kaart is de omgrenzing van het complex alsmede de aanduiding van de onderdelen aangegeven. De niet in de omschrijving genoemde bouwkundige onderdelen binnen dit complex zijn voor de bescherming van ondergeschikt belang.

Waardering

De HISTORISCHE BUITENPLAATS HUIS HOEKELUM EN NOORDERENG is van algemeen cultuur-, architectuur- en tuinarchitectonisch belang:

- vanwege beide hoofdgebouwen;
- vanwege de deels in structuur en deels in detail gaaf bewaarde historische tuin- en parkaanleg in vroege landschapsstijl;
- vanwege de ornamentele waarde van de complexonderdelen;
- vanwege de visuele samenhang van de complexonderdelen.

Actualisering

Correctie: De oost-west zichtas achter Huis Hoekelum betreft geen historiserende toevoeging. Het gaat hier om het herstel van een oorspronkelijk element uit de formele, classicistische fase van de tuinaanleg (XVIII d), dat echter in de 19de en 20ste eeuw geheel vertroebeld raakte. Als zodanig is er dus sprake van een gelaagde landschappelijke aanleg, met zowel elementen uit de 19de eeuwse landschappelijke tuinstijl als overblijfselen uit de 18de eeuwse formele tuinstijl, en zelfs 17de eeuwse relicten, zoals de Laarse Allee.

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

Home Ede

Hoofdindex

Nr. Monumentenlijst RM514042 / 3
Adres BY Edeseweg 124
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving grootschalige parkaanleg bij Edeseweg 124 en 128
Oorspronkelijke Functie Type tuin, park
 park in landschapsstijl, met diverse rudimenten formele aanleg
Kadastraal Perceel Bennekom C 1220
Overige percelen C/1418; C/799; C/798; C/1420; C/1345; C/806; C/807; C/1419; C/795; C/794, e.a.

Hoekelum - tuin- en parkaanleg

Niveau Bescherming rijks
Soort Bescherming Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 3 (bij Edeseweg 124 en 128, Bennekom): HISTORISCHE TUIN- EN PARKAANLEG.

Grootschalige parkaanleg in landschapsstijl met parkweiden, slingerlanen en paden, vijverpartijen, zichtassen, solitaire en boomgroepen, parkbossen en produktiebossen met slingerpaden, rond Huis Hoekelum en Huis Noordereng, verrijkt met tuinornamenten, tuinhuisjes, bouwkundige opstellen en bijgebouwen, die tesamen het cultuurhistorische landschap van de historische buitenplaats Hoekelum vormen.

De parkaanleg van Hoekelum bergt nog enkele elementen in zich die tot in de 17de eeuw terug te leiden zijn, zoals de Laarse allee (Wageningse weg), die als dwarsas het gezicht vanuit het huis in oostelijke richting doorkruist, en de slotgracht, die vermoedelijk aan het einde van de 18de eeuw in landschapsstijl vergraven is.

De aanleg van het park van Hoekelum dateert vermoedelijk uit het einde van de 18de eeuw, in de tijd dat Hoekelum in het bezit was van Gerrit Willem van Balveren, burgemeester van Nijmegen. Hij laat in 1787, wellicht in navolging van de grote zaal van de buitenplaats Biljoen, op Hoekelum de grote zaal van stucdecoraties door de Tiroler stucwerker Laurant Rief van gezichten en decoraties in stuc voorzien, en liet wellicht toen zoals op Biljoen en Beekhuizen, de romantische aanleg tot stand komen, die thans nog in grote trekken bewaard is. Evenals op Biljoen en Beekhuizen was de geografische situering van het terrein van Hoekelum, gelegen aan de westflank van de Veluwe, door de aanwezigheid van sprenge en sterke accidentatie, bij uitstek geschikt voor de schepping van een vroege landschappelijke parkaanleg. Deze karakteristieken van vroege aanleg in landschapsstijl, ook wel Zwitserse stijl genaamd, zijn met name in het parkbosgedeelte aan de noordzijde van Hoekelum, met diep uitgesneden sterk curvende beekarmen, kleinschalige heuvelpartijen, restanten van kronkelige slingerpaden en met een ijskelder in een heuvelpartij te vinden. Ook de aanleg van de vijverpartij rond het huis en de sterk geaccidenteerde parkweide aan de achterzijde en terzijde van het huis doen vermoeden, dat eveneens dit gedeelte uit het einde van de 18de eeuw dateert. Oorspronkelijk was de weide achter het huis Hoekelum veel beslotener van atmosfeer, zoals op oude luchtfoto's en topografische kaarten nog te zien is.

Het ruimschalige karakter van de aanleg achter het huis werd in het begin van de jaren '90 van de 20ste eeuw gerealiseerd, door het aanleggen van een brede historiserende zichtas tot op het hoogste punt van de buitenplaats. Als zodanig is deze as voor de bescherming van ondergeschikte betekenis. De parkweide voor het huis, met de door bos geflankeerde zichtas over de Edeseweg en doorzichten in zuidwestelijke en noordwestelijke richting dateert vermoedelijk uit de eerste helft van de 19de eeuw, vermoedelijk na 1819, uit de tijd van het echtpaar Van Wassenaer-Van Balveren. Deze aanleg in de trant van Jan David Zocher jr. is veel weidser dan de eerder genoemde parkaanleg in landschapsstijl, alhoewel oorspronkelijk de perspectiefwerking door het grotere aantal boomgroepen en solitaire groter was dan tegenwoordig, zoals op de topografische kaart uit 1910 goed te zien is. De meer naar achteren in het park in 1859 opgerichte OBELISK memoreert de vele ontginningen en aanleg van nieuwe bossen door Otto van Wassenaar en noemt ook de opzichter van deze werkzaamheden sinds 1820, Gerrit van Hoogstraten. De landschappelijke aanleg met door bomen omgeven parkweide rondom Huis Noordereng met doorzicht tussen beide huizen, dateert vermoedelijk uit omstreeks 1849, toen Huis Noordereng werd gebouwd. Van Wassenaar heeft de aanleg van de buitenplaats verrijkt met de aanplant van produktiebos, zoals in deze tijd op buitenplaatsen op de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug gebruikelijk was. Deze bosaanplant was tevens de entourage van uitgestrekte wandelingen over slingerpaden, zoals op oude topografische kaarten en tegenwoordig op het terrein nog goed te zien is.

Waardering

De HISTORISCHE PARKAANLEG van de buitenplaats Hoekelum is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- als representatief en relatief gaaf bewaarde grootschalige aanleg in vroege landschapsstijl, typerend voor grotere buitenplaatsen op de Veluwe aan het einde van de 18de eeuw;
- als belangrijk voorbeeld van een vermoedelijk laat 18de-eeuwse Nederlandse grootschalige parkaanleg in landschapsstijl met verrijkingen uit de eerste helft van de 19de eeuw;
- als zeldzaam voorbeeld van landschappelijke verweving van twee parken in landschapsstijl rondom de twee hoofgebouwen op een historische buitenplaats.

Actualisering

Correctie: De oost-west zichtas achter Huis Hoekelum betreft geen historiserende toevoeging. Het gaat hier om het herstel van een oorspronkelijk element uit de formele, classicistische fase van de tuinaanleg (XVIII d), dat echter in de 19de en 20ste eeuw geheel vertroebeld raakte. Als zodanig is er dus sprake van een gelaagde landschappelijke aanleg, met zowel elementen uit de 19de eeuwse landschappelijke tuinstijl als overblijfselen uit de 18de eeuwse formele tuinstijl, en zelfs 17de eeuwse relictten, zoals de Laarse Allee.

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst RM527127 / 16
Adres BY Edeseweg 124
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving In een schuine hoek over de waterloop even ten zuidwesten van Huis Hoekelum
Oorspronkelijke Functie brug
Type rondboogbrug met ijzeren leuningen
Kadastraal Perceel Bennekom C 792
Overige percelen C/793; C/794

Hoekelum - brug

Niveau Bescherming rijks
Soort Bescherming Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving Omschrijving onderdeel 16 (bij Edeseweg 124, Bennekom): ORNAMENTELE RONDBOOGBRUG MET IJZEREN LEUNINGEN.

Rode bakstenen 19de-eeuwse rondboogbrug in een schuine hoek over de waterloop in landschapsstijl geplaatst even ten zuidwesten van huis Hoekelum gesitueerd. Aan weerszijden van de brug zijn de keermuren een stukje doorgetrokken en volgen het curvende verloop van de oever van de waterloop. De brug is voorzien van ornamentele licht geschilderde ijzeren leuningen in vier vakken, ingesloten door zeshoekige zuilen. In de vakken alternerend een stermotief in ajour en in reliëf. De brug is in de jaren '90 van de 20ste eeuw zwaar gerestaureerd.

Waardering

De ORNAMENTELE RONDBOOGBRUG MET IJZEREN LEUNINGEN is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentele en belevingswaarde in de historische parkaanleg;
- vanwege de zeldzaamheidswaarde;
- vanwege het materiaalgebruik en bouwstijl.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

Home Ede

Hoofdindex

Nr. Monumentenlijst RM514038 / 1
Adres Edeseweg 124
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving
Oorspronkelijke Functie woonhuis
Type omgracht adelijk landhuis
Kadastraal Perceel Bennekom C 585
Overige percelen

Hoekelum - Huis Hoekelum

Niveau Bescherming rijks
Soort Bescherming Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 1 (Edeseweg 124, Bennekom): HOOFDGEBOUW HUIS HOEKELEUM.

Rechthoekig deels omgracht huis, opgetrokken in rode baksteen onder een afgeplat schilddak met torentje. Het dak is gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. Hoekelum is in oorsprong middeleeuws, waarschijnlijk kort na 1542 verbouwd en rond 1735 sterk gewijzigd. Het huis werd wederom in 1846-1849 door de Arnhemse architect Fromberg verbouwd, die onder meer het gebogen zinken dak met torentje met schalmgaten, wijzerplaat en tentdak ontworpen heeft. Het huis werd voor het laatst ingrijpend door Hanrath in 1911-1916 verbouwd, waarbij de hoofdkarakteristiek van het huis werd bewaard, maar waarbij het huis werd verdiept, verhoogd en verbreed en in- en uitwendig vrijwel geheel opnieuw werd opgetrokken. Het huis bestaat uit een souterrain en twee hoge bouwlagen. De voorzijde heeft een symmetrische opzet met centraal de risalerende topgevel met monumentale natuurstenen stoep en omlijste ingang. De hoofdingang bestaat uit een dubbele glasdeur met half rond bovenlicht met spaakroeden. Aan weerszijden een klein venster met diefijzers en in de strek een sluitsteen. Boven de ingang een balkon met smeedijzeren hek (waarschijnlijk van rond 1780, opschrift GWB, vermoedelijk Gerrit Willem van Balveren). Het balkon is bereikbaar via een dubbele door lisenen en kroonlijst omlijste glasdeur met een half rond bovenlicht met spaakroeden. Aan weerszijden en erboven vensters met sluitstenen. De risaliet wordt afgesloten met een lijst versierd met metopen (rozetten en ramskoppen, laatste wellicht afgeleid van het wapen van de Van Hoekelums) en triglifien. Het driehoekig fronton heeft in het tympanon een bekroond wapenschild (Van Balveren) gedragen door leeuwen. Aan weerszijden van de topgevel is een smalle travee, op de hoeken een breed risaliet met twee traveeën. In het souterrain bevinden zich kleine dubbele roedendraaivensters, voorzien van luiken. Deze en de vensters op de bel-etage hebben natuurstenen onderdorpels. De vensters van de bovenbouw bestaan uit stolpramen met een getoogd bovenlicht met erboven een getoogde strek. In de smalle travee een draairaam met bovenlicht. Op kaphoogte twee dakkapellen met bakstenen zijkanten, pladdak en stolpraam. Linkergevel: drie vensterassen met vensters als in voorgevel. In souterrain een Hollandse deur. De ophanging van de luidklok is nog aanwezig. Rechter gevel: twee vensterassen. In souterrain een dubbele glasdeur. Achterzijde: symmetrisch opgezette gevel met in het midden een breed uitstekend deel met drie traveeën. Aan weerszijden het terugliggende gedeelte met op de bel-etage een serre waarboven een balkon. De serres zijn voorzien van een rondboogvenster met ijzeren roeden, die in het bovenlicht straalsgewijs uitlopen. De balkons zijn bereikbaar via dubbele glasdeuren. De linker zijn voorzien van luiken, waarvan het onderste deel een paneel en het bovenste deel een persienne. Inwendig: in het huis twee belangrijke elementen van voor de verbouwing door Hanrath: de kelder en de grote zaal, laatstgenoemde versierd met taferelen in stuc met allegorische voorstellingen, Italiaanse monumenten uit de klassieke oudheid en attributen van het buitenleven. aangebracht door de Tiroler stucwerker Laurant Rief in 1787. Bij de sloop van het inwendige in 1913 kwam bij de afbraak van een monumentaal stucplafond het volgende opschrift aan het daglicht: Gestukator von Laurant Rief aus Tirol gebortig mit drel gesellen 1787. In het souterrain een kelder met zware muren en ton- en kruisgewelven, wellicht nog middeleeuws. De bel-etage heeft een vrijwel symmetrische indeling. De vertrekken zijn in de meeste gevallen voorzien van vloeren, houten lambrizeringen enz. aangebracht tijdens de verbouwing van 1911-1916. Via een portaal komt men in de T-vormige traphal en hal. Rechtdoor komt men in de grote zaal, links in de huiskamer en rechts in de eetzaal. Via de twee zalen aan weerszijden komt men in de serres. Belangrijkste onderdelen per ruimte zijn: traphal: houten trap met bordessen; hal: deuren, balkenplafond; grote zaal: op plint en vloer na grotendeels uitgevoerd in stucwerk van de hand van Rief in 1787; de muren zijn geleed door middel van pilasters met een voluut als bekroning; de velden tussen de pilasters zijn versierd met muziekinstrumenten, bladeren, enz. bijeengehouden door strikken; er zijn vier plaquettes versierd met medaillons en allerlei attributen, ontleend aan de Griekse godenwereld; het plafond is versierd met een rand gestileerde bladranken; verder is er een natuurstenen schouw. In de huiskamer bevinden zich betimmeringen en deuren in Hollandse neo-renaïssancestijl; verder is er een schouw met tegels en natuurstenen zuilen in Ionische trant; het stucplafond is voorzien van 'graten'.

Waardering

HUIS HOEKELEUM is van algemeen cultuurhistorische en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving van het huis, zowel uit- als inwendig als uiting van een vroeg 20ste eeuwse historiserende restauratie van een hoofdgebouw van een buitenplaats door

Hanrath;

- vanwege de gaaf bewaard gebleven 18de-eeuwse grote zaal met stucdecoraties van de Oostenrijkse stucwerker Luran Rief;
- vanwege de kenmerkende ligging binnen de historische tuin- en parkaanleg.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514054 / 14
Adres	BY Edeseweg 124
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	opgenomen in een heuvelpartij aan arm van de beek ten noordoosten van het huis
Oorspronkelijke Functie	kelder
Type	ijskelder
Kadastraal Perceel	Bennekom C 809
Overige percelen	

Hoekelum - ijskelder

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 14 (Edeseweg 124, Bennekom): IJSKELDER.

Bakstenen ijskelder, vermoedelijk in oorsprong uit het einde van de 18de eeuw daterend, bestaande uit een lange gang met lichte knik en een ronde ruimte met een vrij vlak koepelgewelf. De dubbele wanden lopen naar beneden taps toe. De kelder is terwille van het rustieke effect aan de voorzijde met grove IJsselkiezels bekleed en opgenomen in een heuvelpartij aan een arm van de beek in het park in landschapsstijl in het bosgedeelte ten noordoosten van het huis. De kelder werd in 1994 ingrijpend gerestaureerd.

Waardering

De IJSKELDER is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- de ornamentele en belevingswaarde in de historische parkaanleg;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de historische buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

Home Ede

Hoofdindex

Nr. Monumentenlijst RM514049 / 9
Adres BY Edeseweg 124
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving
Oorspronkelijke Functie kindershuisje, speelhuisje
Type
Kadastraal Perceel Bennekom C 792
Overige percelen

Hoekelum - kindershuisje ("rotshuisje")

Niveau Bescherming rijks
Soort Bescherming Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 9 (Edeseweg 124, Bennekom): KINDERHUISJE.

Klein huisje op rechthoekige grondslag met afgeschuinde hoeken aan voor(oost-)zijde onder overstekend schilddak, gedekt met rode Hollandse pannen. Op de nokeinden twee grote gecementeerde schoorstenen. De goot rust op bewerkte klossen. Het huisje, toponiem 'rotshuisje' is vermoedelijk omstreeks 1900 gebouwd. Voorgevel links een driezijdige partij met gewijzigde vensters en een deuropening. Rechts hiervan ligt de gevel terug, waardoor een deuropening is ontstaan. Er zijn vensters in de rechter- en achtergevel. Inwendig vertoont het huisje nog zijn oorspronkelijke indeling met kamer en keuken.

Waardering

Het KINDERHUISJE is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de zeldzaamheidswaarde;
- vanwege de ornamentale waarde;
- als karakteristiek onderdeel van de historische buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Hoekelum - obelisk

Nr. Monumentenlijst	RM527126 / 15
Adres	BY Edeseweg 124
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	gelegen iets ten oosten van het midden van de parkaanleg van Hoekelum, aan de zuidzijde van het complex
Oorspronkelijke Functie Type	gedenkteken obelisk, gedenkzuil
Kadastraal Perceel	Bennekom C 1353
Overige percelen	

Niveau Bescherming

rijks

Soort Bescherming

Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 15 (bij Edeseweg 124, Bennekom): OBELISK.

Hardstenen obelisk op afgeplat pyramidevormige voeting van rivierkeien, gelegen iets ten oosten van het midden van de parkaanleg aan de zuidzijde van het complex. De obelisk is gesitueerd binnen een vierkant veld dat wordt omgeven door een ijzeren spijlenhek op lage bakstenen keermuren met ezelsrug. Voor (oost-)zijde obelisk: een smeedijzeren medaillon met allegorische afbeelding met slang, spade, houweel, bloem en twee omvallende bomen. Eronder de volgende inscriptie: 'In den jaren 1838 zijn de bosschen de Wassenaers en Balverens-kamp in ontginning gebracht door Otto Baron van Wassenaer, heer van beide Catwijcken en 't Zant enz. enz. en is deze steen tot zijn dierbaar en hooggeacht aandenken door zijne vijf en dankbaren zonen opgericht anno 1859'. Achter(west-)zijde obelisk: een smeedijzeren medaillon met de stichtingsdatum: 1859. Eronder de volgende inscriptie: 'De ontginning dezer bosschen is onder het goede opzigt verrigt van Gerrit van Hoogstraten die van af 1820 op Hoekelum als werkbaas zijne trouwe diensten bewijst'. Het medaillon aan de voorzijde is gesigneerd door: Nicola & CO.

Waardering

De OBELISK is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de ornamentele en belevingswaarde in de historische parkaanleg;
- vanwege de zeldzaamheidswaarde;
- vanwege het materiaalgebruik en de bouwstijl.

Actualisering[Naar boven](#)Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514045 / 5
Adres	Edeseweg 126
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	
Oorspronkelijke Functie	koetshuis
Type	
Kadastraal Perceel	Bennekom C 584
Overige percelen	

Hoekelum - koetshuis

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 5 (Edeseweg 126, Bennekom): KOETSHUIS.

Witgepleisterd koetshuis op rechthoekige grondslag, in oorsprong daterend uit de laatste kwart van de 18de eeuw, bestaande uit een vooruitspringend middendeel onder plat dak met twee zijvleugels onder met gesmoorde Hollandse pannen gedekte schilddaken. In 1992 werd het koetshuis ingrijpend gerestaureerd en ingericht voor conferentiedoeleinden. Hiertoe werd aan de linker (noord-)zijde een houten aanbouw toegevoegd, die voor de bescherming van ondergeschikt belang is. Bij de restauratie werden inwendig de houten schouw en balkenconstructie uit de voormalige grote stalruimte verwijderd. Voorzijde centraal van het middendeel twee getoogde kozijnen voor dubbele staldeuren; laatstgenoemde zijn in 1990 bij de restauratie van het koetshuis verwijderd en voorzien van voor de bescherming van ondergeschikte betekenis zijnde historiserende meerruits vensters met bovenlichten. Op de verdieping van het middendeel drie zesruits schuifvensters. In de linker aanbouw centraal een nieuwe deur met gewijzigd dubbel draaiwens met bovenlicht. In de rechter aanbouw links een nieuwe deur met rechts een gewijzigd venster. Rechter gevel: een dubbele tuindeur en een venster als aan de voorzijde van de linker aanbouw. Dezelfde vensters zijn ook in de achtergevel aangebracht. De beide aanbouwen vertonen aan de voorzijde een dakkapel met stolpraam en driehoekig fronton.

Waardering .

Het KOETSHUIS is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de eenvoudige harmonische vormgeving;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- vanwege vanwege de markante situering.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514041 / 2
Adres	Edeseweg 128
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	
Oorspronkelijke Functie	woonhuis
Type	vrijstaand adelijk landhuis
Kadastraal Perceel	Bennekom C 2135
Overige percelen	

Hoekelum - Huis Noordereng

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 2 (Edeseweg 128, Bennekom): HUIS NOORDERENG.

Tweede hoofdgebouw van de buitenplaats, met een chaletachtige hoofdvorm, gebouwd in 1849 en ingrijpend verbouwd in 1904. Huis Noordereng werd gebouwd op Hoekelum door Otto baron van Wassenaer-van Catwijk na het overlijden van zijn echtgenote Cornélie barones van Balveren. Van Wassenaer betrok de woning, vermoedelijk om huis Hoekelum voor zijn zoon Walraven vrij te maken. Vermoedelijk betrok deze Noordereng omstreeks 1904 met diens echtgenote, ten behoeve van de bewoning van het huis door diens zoon Karel met echtgenote. Het witgepleisterde huis bestaat uit een centraal gedeelte in de vorm van een chalet van twee hoge bouwlagen, aan de voor- en achterzijde voorzien van een middenrisaliet en staat op een plint. Het is overkapt met een overstekend zadeldak, gedekt met rode tuiles du Nord-pannen, dat ter hoogte van de risalieten verspringt. De dakkapellen hebben lesenaarsdaken. Aan weerszijden is een aanbouw van één bouwlaag onder plat dak. Het hele huis is van een souterrain voorzien. De voorgevel is vrijwel symmetrisch van opzet. In het souterrain zijn getoogde openingen. De muur erachter is voorzien van schuifvensters met diefijzers. De bel-etage heeft een gietijzeren serre met rijk bewerkte rand en glazen dak van rond 1870-1880 over de gehele breedte van de risaliet. De serre is vanuit de tuin bereikbaar via een zeer rijk bewerkte gietijzeren trap. In de serre dubbele deuren met halfrond bovenlicht met spaakroeden. ertussen een stichtingssteen met opschrift: '1 Bsse v Hardenbroek Geb v Spaen v Biljoen 18-10 49', hetgeen de relatie tussen Biljoen en Hoekelum onderstreept. Boven de serre twee T-vensters met roedenbovenlicht. Aan weerszijden van de risaliet een enkele vensteras met achtruits stolpraam en op de verdieping een venster als op de middenrisaliet. Het middenblok wordt afgesloten door vlechtingen, windveer en latwerk. Aan weerszijden een uitbouw met afgeronde hoeken, bestaande uit een souterrain en een bouwlaag onder vlak dak, afgesloten door een lijst met consoles. De vensters zijn voorzien van omlijste bovenlichten. Beganegronds zijn de vensters van persiennes voorzien, de vensters op de verdiepingen hebben luiken met aan de onderzijde een paneel en erboven persiennes. Linkergevel: Het souterrain heeft aan de linkerzijde een ingang in de zijmuur van het middenblok, bereikbaar via een gang onder de aanbouw. Op de bel-etage de hoofdingang, bereikbaar via een natuurstenen trap. De ingang bestaat uit een dubbele glasdeur met panelen gietijzeren rooster. Erboven een geprofileerd kalf en een bovenlicht met lantaarn. De ingang is in een portiek met glazen zijkanten voorzien van een ruitvormige roedenverdeling. De verdieping is symmetrisch ingedeeld met links en rechts een dubbele glasdeur met roedenbovenlicht en ertussen een klein venster. Rechtergevel: een bakstenen terras (1920-1940) en in het midden dubbele terrasdeuren. Op de verdieping twee dubbele terrasdeuren. Achtergevel: in het midden genoemde risaliet met in het souterrain schuifvensters met diefijzers en een glasdeur achter hekwerk; op de bel-etage een vensterstrook uit 1904; daarboven een gewijzigde driedelige vensterpartij, die toegang geeft tot de brandtrap naar de tuin. De topgevel is gelijk aan die van de voorgevel, maar voorzien van een ronde blindnis. Aan weerszijden zijn in het souterrain vensters zoals in de voorgevel, op de beletage links een oud venster (ingebracht van elders), rechts een gewijzigd venster; op de verdieping vensters zoals in de voorgevel. Rechts een nieuwe ingang. Interieur: eenvoudige stucplafonds, binnenluiken en een monumentaal trappenhuis uit 1904. De aangebouwde kamer aan de rechterzijde heeft een rijk uitgevoerd stucplafond met lofwerk.

Waardering

HUIS NOORDERENG is van algemeen architectonisch en cultuurhistorisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de architectonische vormgeving van het huis;
- vanwege de kenmerkende ligging in de historische parkaanleg.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514047 / 7
Adres	BY Edeseweg 130
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	moestuinmuur bij Edeseweg 130-130a-132
Oorspronkelijke Functie	muur
Type	bakstenen moestuinmuur met penanten
Kadastraal Perceel	Bennekom C 1873
Overige percelen	

Hoekelum - moestuinmuur

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 7 (Edeseweg 130-130a-132): MOESTUINMUUR.

Rode bakstenen moestuinmuur uit Ca. 1850, thans deels in ruïneuze staat, langs de west-, noord-, en oostzijde van de voormalige moestuin. De noordzijde van de muur is geïntegreerd in de gevels van het complex van voormalige dienstwoningen en oranjerie: laatstgenoemd complex is gezien de verbouwingen en veranderingen in de loop der tijd voor de bescherming van ondergeschikte betekenis. De muur wordt door pijlers geleed, nog deels voorzien van een pyramide-vormige bekroning. De muur zelf wordt door een ezelsrug bekrond. Een unieke karakteristiek van de muur vormt de bouwwijze op spaarbogen, waarschijnlijk uitgedacht in verband met bewortelingsmogelijkheden van het leifruit. Deze spaarbogen zijn aan de westzijde van de muur nog duidelijk waarneembaar.

Waardering

De MOESTUINMUUR is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch van belang:

- vanwege de ouderdom;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van een Nederlandse historische buitenplaats;
- vanwege de unieke constructie van de muur op spaarbogen.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

Home Ede

Hoofdindex

Nr. Monumentenlijst	RM514046 / 6
Adres	Edeseweg 120
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	gelegen naast de zuidelijke oprijlaan naar Huis Hoekelum
Oorspronkelijke Functie	dienstwoning, boerderij
Type	boswachterswoning, hallehuisboerderij
Kadastraal Perceel	Bennekom C 1420
Overige percelen	

Hoekelum - dienstwoning

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 6 (Edeseweg 120, Bennekom): DIENSTWONING.

Een rond 1850 gebouwde dienstwoning, gelegen naast de zuidelijke oprijlaan naar huis Hoekelum, opgetrokken in baksteen, op rechthoekige grondslag, onder rieten wolfsdak met vorstpannen. Het linker dakschild is voorzien van daklichten, het rechter van dakvensters met gebogen bovenzijde. De naar het park gerichte voorgevel is relatief rijk uitgevoerd met hoeklisenen en afgewolfe klokgevel met spitsboogvenster. Onder het wolfseind is een geprofileerde lijst aangebracht. Beganegronds aan weerszijden een rondvenster met dwarskruisvormige roedengeleding. Rechter gevel: centraal een deurkozijn, vermoedelijk aangebracht in de bouwtijd van de woning, met nieuwe deur. Aan weerszijden een venster van recente datum. Ook in linker gevel twee vensters van recente datum. Achtergevel: de achtergevel is van een forser wolfseind voorzien dan de voorgevel. Links een opgeklampte deur, rechts een stolpvenster met nieuwe luiken. Inwendig: oude onderdelen zijn de tegels in de hal, deuren van de voormalige bedsteden en de trap in de kelder.

Waardering

De DIENSTWONING is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de decoratieve vormgeving;
- als karakteristiek, beeldbepalend en functioneel onderdeel van de buitenplaats;
- als representatief voorbeeld van een ornamentele dienstwoning op een historische buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514048 / 8
Adres	BY Edeseweg 122
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	thans verscholen achter boerderij (Edeseweg 122)
Oorspronkelijke Functie	bakhuis
Type	
Kadastraal Perceel	Bennekom C 807
Overige percelen	

Hoekelum - bakhuis

Niveau Bescherming	rijks
Soort Bescherming	Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 8 (Edeseweg 122, Bennekom): Ornamenteel BAKHUIS.

Bakhuis op rechthoekige grondslag, wit gepleisterd met plint, onder zadeldak met rode Hollandse pannen, voorzien van een schoorsteen. Het bakhuis dateert vermoedelijk uit de eerste helft van de 19de eeuw en was wellicht oorspronkelijk vanuit huis Hoekelum en de parkaanleg zichtbaar. Thans staat het bakhuis verscholen achter de boerderij (complexonderdeel 12). Centraal in de voorgevel een opgeklampte deur met halfrond bovenlicht. Aan weerszijden een ovaalvormig venster met ruitvormige ijzeren roedenverdeling. In de topgevel een ovaal venster met dwarskruisroeden. In de rechter gevel een luik. Linker en achtergevel gaan schuil achter een aanbouw.

Waardering

Het BAKHUIS is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch van algemeen belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de gaafheid;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst RM514052 / 12
Adres Edeseweg 122
Plaats Bennekom
Locatie omschrijving
Oorspronkelijke Functie boerderij
Type hallehuisboerderij
Kadastraal Perceel Bennekom C 807
Overige percelen

Hoekelum - boerderij

Niveau Bescherming rijks
Soort Bescherming Historische Buitenplaats (onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 12 (Edeseweg 122, Bennekom): BOERDERIJ.

Rode bakstenen bedrijfs gedeelte van boerderij uit ca. 1890 op rechthoekige grondslag onder met rode Tuiles-du-Nord pannen gedekt mansardedak. Het aansluitende woongedeelte aan de oostzijde is gezien de verbouwingen in de loop der tijd voor de bescherming van ondergeschikte betekenis. Het mansardedak heeft aan de voor- en achterzijde een overstek, die in 1993 van een historiserende topgeveldecoratie is voorzien. Voor(noord-)zijde: centraal een dubbele segmentboogdeur met vierruitsvensters met aan weerszijden een enkele segmentboog-mestdeur. Achterzijde is grotendeels identiek aan de voorzijde, zij het dat de linker mestdeur is dichtgezet en van een rechthoekig venster is voorzien. In de topgevel een dichtgezet zolderluik. Inwendig: drie trekbalkegibinten en twee groepen.

Waardering

De BOERDERIJ is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de historisch-functionele relatie met de buitenplaats;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514050 / 10
Adres	BY Edeseweg 122
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	even ten noordoosten van Huis Noordereng
Oorspronkelijke Functie	koetshuis
Type	
Kadastraal Perceel	Bennekom C 1870
Overige percelen	

Hoekelum - koetshuis Noordereng

Niveau Bescherming

rijks

Soort BeschermingHistorische Buitenplaats
(onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 10 (Edeseweg 122, Bennekom): KOETSHUIS NOORDERENG.

Een waarschijnlijk omstreeks 1880-1890 gebouwd koetshuis, opgetrokken in baksteen, even ten noordoosten van huis Noordereng op rechthoekige grondslag onder zadeldak met rode mulde pannen. Aan de rechterzijde een houtloods. Voorgevel: Twee getoogde deuropeningen met links een dubbele deur en rechts thans een samengestelde deur (oorspronkelijk vermoedelijk eveneens een dubbele deur), beide met getoogde bovenlichten met spaakroeden. In rechter bovenlicht twee vliegopeningen. In de met horizontale delen beklede en met windveer afgeslote topgevel centraal een hooiluik met aan weerszijden een vierruits venster. In de linker gevel 5 vensters van recente datum. Voor de inrijdeuren een stoep van klinkers en keien.

Waardering

Het KOETSHUIS NOORDERENG is van algemeen cultuurhistorisch en architectonisch belang:

- vanwege de ouderdom;
- vanwege de sobere en doelmatige vormgeving;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de historische buitenplaats.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.

[Home Ede](#)[Hoofdindex](#)

Nr. Monumentenlijst	RM514051 / 11
Adres	BY Edeseweg 122
Plaats	Bennekom
Locatie omschrijving	
Oorspronkelijke Functie	stal, schuur
Type	veestal
Kadastraal Perceel	Bennekom C 807
Overige percelen	

Hoekelum - stal

Niveau Bescherming

rijks

Soort BeschermingHistorische Buitenplaats
(onderdeel)

Redengevende Omschrijving

Omschrijving onderdeel 11 (Edeseweg 122, Bennekom): STAL.

Rode bakstenen stal op rechthoekige grondslag onder zadeldak met gesmoorde en rode Hollandse pannen. Aan de achterzijde wordt de stal door een wolfseind beëindigd. De stal, opgetrokken rond 1875 heeft vermoedelijk zijgevels van hout gehad; deze zijn thans met recent metselwerk vervangen. De voorgevel is symmetrisch van opzet met in het midden getoogde dubbele deuren en aan weerszijden een getoogd raam. Links een lage dubbele deur, rechts een getoogde nis. Er zijn vlakke hoeklisenen. In de topgevel een hooiluik. De gevel wordt afgesloten door vlechtingen, een windveer en makelaar. Helemaal in de top ronde uilegaten. De rechter gevel heeft diverse gewijzigde vensters en luiken maar tevens enkele originele mestdeuren. De linker en achtergevel zijn rond 1960-1970 in baksteen opgetrokken.

Waardering

De STAL is van algemeen cultuurhistorisch belang:

- vanwege de historisch-functionele relatie met de historische buitenplaats;
- als karakteristiek en functioneel onderdeel van de historische buitenplaats;
- vanwege de ouderdom.

Actualisering

[Naar boven](#)

Copyrights © 2007 [Gemeente Ede](#) Alle rechten voorbehouden.